

1952. ÉVI VI. TÖRVÉNY AZ ÁLLAMI STATISZTIKÁRÓL

I. Fejezet

A statisztika feladata

1. §. A statisztika a Magyar Népköztársaságban a gazdasági, szociális és kulturális fejlődés ellenőrzésének és tervszerű irányításának eszköze; számadatok és azok tudományosan megalapozott csoportosítása, elemzése révén feltárja a gazdasági és társadalmi jelenségek és folyamatok összefüggéseit, arányait, számot ad a népgazdasági tervek végrehajtásáról, felhívja a figyelmet a mutatózó aránytalanságokra és hibákra.

II. Fejezet

A statisztika szervezete

2. §. A statisztikai munkát a Központi Statisztikai Hivatal, ennek területi szervei, valamint — saját munkaterületeikre nézve, — az egyes állami és szövetkezeti szervek végzik.

3. §. A Központi Statisztikai Hivatal feladata:

1. a minisztertanács gyors, megbízható és rendszeres tájékoztatása a népgazdasági tervek teljesítéséről, a gazdasági, szociális és kulturális élet fejlődéséről, a népgazdaság erőforrásainak állapotáról és felhasználásáról,

2. nyilvános jelentés készítése a népgazdasági terv teljesítéséről,

3. az állami és a szövetkezeti szervek statisztikai munkájában alkalmazott módszerek kidolgozása,

4. az élenjáró statisztikai tapasztalatok felhasználásával az adatfelvétel megszervezésének és a statisztikai elemzés módszereinek fejlesztése,

5. az állami és a szövetkezeti szervek statisztikai munkájának rendszeres ellenőrzése,

6. a statisztikai beszámoló jelentések egységes rendszerének kidolgozása, a beszámoló jelentések egyszerűsítése, a bürokratikus adatszolgáltatások megszüntetése,

7. a statisztikai szakképzés elvi irányítása és ellenőrzése.

4. §. A Központi Statisztikai Hivatal a minisztertanács felügyelete alatt áll.

5. §. A Központi Statisztikai Hivatalt az elnök vezeti. Az elnököt a minisztertanács előterjesztésére a Népköztársaság Elnöki Tanácsa, az elnök helyetteseit a minisztertanács nevezi ki. A Központi Statisztikai Hivatal többi alkalmazottait az elnök nevezi ki.

6. §. (1) A Központi Statisztikai Hivatal területi szervei:

1. a megyei (budapesti városi) statisztikai igazgatóságok,

2. a járási és a városi statisztikai felügyelőségek.

(2) A járási és a városi statisztikai felügyelőségeket a megyei statisztikai igazgatóságok, — a megyei (budapesti városi) statisztikai igazgatóságokat pedig a Központi Statisztikai Hivatal irányítja.

7. §. (1) Az állami és a szövetkezeti szervek vezetői kötelesek a vezetésük

alatt álló szerv egész területére vonatkozó statisztikai munkát megszervezni és annak folyamatos, helyes működését biztosítani.

(2) Az egyes állami és szövetkezeti szervek feladatai a statisztika körében:

1. a szerv vezetőjének átfogó tájékoztatása a vezetése alatt álló terület fejlődéséről, a tervek teljesítéséről, az elért eredményekről és hiányosságokról,

2. adatszolgáltatás a minisztertanács által jóváhagyott rendszerben,

3. az alárendelt szervek statisztikai munkájának irányítása és ellenőrzése.

III. Fejezet

A statisztikai adatszolgáltatás rendje

8. §. (1) A Központi Statisztikai Hivatal a feladatainak ellátásához szükséges legfontosabb adatokat saját területi szervein keresztül és a minisztériumoktól (az államigazgatás egyéb központi szerveitől) párhuzamosan gyűjti be.

(2) Az elemzéshez szükséges részletesebb szakmai jellegű adatok összesítését a minisztériumok készítik el és bocsátják a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésére.

(3) Az országos jellegű időszakos összeírásokat a Központi Statisztikai Hivatal — a párhuzamos adatgyűjtés mellőzésével — általában saját szervei útján végzi.

9. §. (1) A statisztikai adatszolgáltatás rendjét az egységes statisztikai beszámoló rendszer foglalja össze.

(2) A statisztikai beszámoló rendszer szabályozza a beszámoló jelentések (kérdőívek, utasítások, ezek feldolgozásából származó összesítő jelentések) fajait, tartalmát és határidejét, valamint azt, hogy az egyes jelentéseket ki köteles aláírni.

10. §. (1) A statisztikai beszámoló rendszert a Központi Statisztikai Hi-

vatal elnökének javaslata alapján a minisztertanács hagyja jóvá. A minisztertanács határozata alapján a Központi Statisztikai Hivatal elnöke a statisztikai beszámoló rendszerbe tartozó kérdőíveket és utasításokat engedélyezési záradékkal és engedélyszámmal látja el.

(2) A jóváhagyott statisztikai beszámoló rendszer körén kívül eső, vagy attól eltérő statisztikai adatszolgáltatást kérni, vagy adatokat szolgáltatni nem szabad.

(3) A könyvviteli mérlegbeszámolók, számlakeretek és általában a könyvvitel rendszerét, valamint az állami költségvetéssel kapcsolatos beszámolók rendjét a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben a pénzügyminiszter állapítja meg.

11. §. (1) Az állami és a szövetkezeti szervek, továbbá a társadalmi szervezetek és a magánszemélyek kötelesek a beszámoló rendszerben meghatározott jelentéseket a megszabott határidőben, formában, a valóságnak megfelelő tartalommal, a beszámoló rendszerben megjelölt szerveknek megküldeni és a jelentésekkel kapcsolatos felvilágosításokat megadni.

(2) Az állami és a szövetkezeti szervek, továbbá a társadalmi szervezetek vezetői, valamint az egyes magánszemélyek felelősek azért, hogy az adatszolgáltatás mindenemű ferdtítés vagy hamis látszat keltése nélkül történjék. Ugyanilyen felelősség terheli azokat, akik a statisztikai beszámoló rendszer szabályai szerint az egyes beszámoló jelentések aláírására kötelesek.

(3) A minisztériumok és az államigazgatás egyéb központi szervei az irányításuk alá tartozó szervek és vállalatok beszámoló jelentéseit — a beszámoló rendszer szabályai szerint — kötelesek az igazgatási szervezetnek (tröszt, igazgatóság, minisztérium) megfelelően lépcsőzetesen

összesíteni és a Központi Statisztikai Hivatal területi vagy központi szerveivel egyeztetni. Az összesített és egyeztetett adatok alapján a minisztériumok kötelesek az irányításuk alá tartozó egész területről átfogó jelentést készíteni és e jelentést a Központi Statisztikai Hivatalnak is megküldeni.

IV. Fejezet

A statisztikai munka ellenőrzése

12. §. (1) A Központi Statisztikai Hivatal az államigazgatás központi és helyi szerveinél, valamint az egyéb adatszolgáltató egységeknél ellenőrzi a statisztikai munkát.

(2) Az ellenőrzés az adatszolgáltatásra, az adatok bizonylatai alátámasztására, a feldolgozás helyességére, valamint a beszámoló rendszerben meghatározott szabályok és határidők megtartására terjed ki.

(3) Az ellenőrzött szervek kötelesek az adatok helyességének megállapításához szükséges okmányokat (bizonylatokat, elszámolásokat, könyveket és egyéb iratokat) a Központi Statisztikai Hivatal megbízottjának — kivánságára — rendelkezésre bocsátani. Az illetékes miniszter egyes adatok vagy iratok, továbbá egyes helyiségekbe való belépési engedély kiadását magának tarthatja fenn és — indokolt esetben — csak a Központi Statisztikai Hivatal elnökének bocsátja rendelkezésre.

V. Fejezet

A statisztikai adatok közlése

13. §. A népgazdaság, illetőleg a szociális és kulturális élet egészére vagy egyes ágaira (a minisztérium, az államigazgatási vagy gazdálkodási ágazat fejlődésének mérvére, a tervek teljesítésére stb.) vonatkozó bármely adatot csak a Központi Sta-

tisztikai Hivatal elnökének hozzájárulása alapján lehet bármilyen módon (sajtó, rádió, nyilvános gyűlések stb. útján) nyilvánosságra hozni. Nem szükséges a Központi Statisztikai Hivatal elnökének hozzájárulását kérni olyan adatok közléséhez, amelyeket a Központi Statisztikai Hivatal kiadványai vagy egyéb kiadványok útján, illetőleg az erre hivatott szervek más módon már nyilvánosságra hoztak.

VI. Fejezet

A statisztikusok képzése és vizsgálja

14. §. (1) A statisztikai munkakörben dolgozóknak megfelelő színvonalú statisztikai képeztést kell szervezniük.

(2) Az egyes munkakörök betöltéséhez megkívánt statisztikai képesítés fokát és a statisztikai szakvizsgák rendjét a Központi Statisztikai Hivatal elnökének előterjesztése alapján a minisztertanács állapítja meg.

VII. Fejezet

Büntető és záró rendelkezések

15. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, büntettet követ el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő az, aki

1. szándékosan a valóságnak meg nem felelő, elferdített vagy hamis látszatot keltő statisztikai adatokat szolgáltat, vagy az adatszolgáltatással kapcsolatban a valóságnak meg nem felelő felvilágosítást ad,

2. a jóváhagyott beszámoló rendszer megsértésével engedély nélkül adatszolgáltatást rendel el, vagy a beszámoló jelentéseket, illetőleg az utasításokat önkényesen megváltoztatja,

3. a jóváhagyott beszámoló rendszer körében elrendelt statisztikai

adatok, vagy az azokkal kapcsolatos felvilágosítások szolgáltatását megtagadja.

16. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással, vagy ötezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az állami vagy szövetkezeti szerv dolgozója, aki az adatszolgáltatások, jelentések és összesítések elkészítésére megállapított határidőt nem tartja be.

(2) kihágás miatt az eljárás a járásbíróóság hatáskörébe tartozik.

17. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással vagy ötezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki

1. a Központi Statisztikai Hivatal elnökének hozzájárulása nélkül (13

§.) statisztikai adatokat hoz nyilvánosságra,

2. az adatszolgáltatást elmulasztja.

(2) A kihágás miatt az eljárás a járásbíróóság hatáskörébe tartozik

18. §. Ebben a törvényben állami szervek alatt az államigazgatás központi és helyi szerveit, a bíróságokat és ügyészségeket, az állami vállalatokat, trösztöket, központokat, egyesüléseket és gazdasági irodákat, valamint az állam egyéb gazdálkodó szerveit kell érteni.

19. §. E törvény végrehajtásáról a minisztertanács gondoskodik; életbeléptetésével a hivatalos statisztikai szolgálatról szóló 1929. évi XIX. törvény és a jelen törvénnyel ellentétes minden más jogszabály hatályát veszti.

Dobi István s. k.,

• Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

Szabó Piroska s. k.,

• Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára

Indokolás

az állami statisztikáról szóló törvényjavaslathoz

A szocializmus építése, népgazdaságunk gyors ütemű, tervszerű fejlődése szükségessé tette a társadalmi és gazdasági élet minden területére kiterjedő rendszeres számbavétel és nyilvántartás megszervezését. A tervek előkészítésének, azok végrehajtása ellenőrzésének, az elért eredmények rögzítésének, a hiányosságok és a rejtett tartalékok feltárásának szüksége hatalmas mértékben megnövelte a statisztika szerepét és jelentőségét.

Statisztikai rendszerünk az állandóan növekvő feladatoknak megfelelően a szovjet statisztika élenjáró példáját követve jelentős fejlődésen ment keresztül. Szélesebb körű, gyorsabb és pontosabb az adatszolgáltatás, mélyrehatóbb az adatok elemzése. Mindezek révén a statisztika a vezetés és ellenőrzés mind hatékonyabb eszközévé válik. Az elért eredmények mellett azonban számottevők a statisztikai munka hiányosságai is. Az adatszolgáltatások még nem egyszer pontatlanok, nem eléggé szilárd a statisztikai fegyelem, még mindig előfordulnak nem engedélyezett, felesleges statisztikai adatszolgáltatások, nem mindig kielégítő a statisztikai adatok helyességének ellenőrzése sem.